

Český jazyk a literatura - informace o MZ

Maturitní zkouška z českého jazyka a literatury je zkouškou komplexní – skládá se ze tří dílčích zkoušek:

- didaktického testu;*
- písemné práce;*
- ústní zkoušky.*

Pozn.: Podrobné informace naleznete na <http://www.novamaturita.cz/>

Didaktický test:

Didaktický test je tvořen různými typy uzavřených testových úloh (s jednou správnou odpovědí) a **otevřenými úlohami se stručnou odpovědí**. Testové úlohy mají různou bodovou hodnotu, která je uvedena u každé úlohy v testu.

Na vyplnění didaktického testu z českého jazyka a literatury mají žáci 60 minut. Žáci s přiznaným uzpůsobením podmínek maturitní zkoušky mají navýšen čas na vypracování testu a případně další uzpůsobení podmínek konání zkoušky podle posudku vypracovaného školským poradenským zařízením. Cizinci, kteří pobývají na území ČR nepřetržitě po dobu kratší než dva roky, mají časový limit u didaktického testu prodloužen o 15 minut.

V průběhu testování není žákovi dovoleno používat žádné pomůcky.

Váha didaktického testu v rámci celé zkoušky z českého jazyka a literatury je 1/3.

Písemná práce:

Písemná práce zaujímá nezaměnitelné místo v rámci komplexní maturitní zkoušky z českého jazyka a literatury. Písemná práce vytváří žákovi prostor pro to, aby mohl prokázat, že dokáže vytvořit ve svém mateřském jazyce smysluplný text.

Písemná práce je **zadáována centrálně** ministerstvem školství (MŠMT).

Každý student si vybírá **jedno z 10 tematicky různorodých zadání**.

Zadání písemné práce je tvořeno názvem zadání, případně výchozím textem nebo výchozími texty různého charakteru (např. klasický písmenný text, graf, tabulka, mapa, obrázek, schéma... včetně možnosti jejich kombinací) a způsobem zpracování zadání, tzn. vymezením slohového útvaru nebo požadované komunikační situace.

Žáci mohou používat Pravidla českého pravopisu. Škola zajistí 1 výtisk do každé učebny.

Zadání se nevypisuje na tabuli, žák je obdrží v tištěné podobě. Na rozhodnutí o výběru zadání mají žáci 25 minut (pokud vyhláška MŠMT nestanoví jinak). Poté zapíší podle pokynu zadavatele do záznamového archu číslo zvoleného zadání, které již nelze měnit. Písemnou práci žáci píší do adresných záznamových archů.

Vyhodnocení písemné práce probíhá centrálně, tedy hodnotiteli jmenovanými Centrem pro zjišťování výsledků vzdělávání. Text písemné práce se hodnotí ve třech oblastech: vytvoření textu podle zadaných kritérií, funkční použití spisovného jazyka a kompoziční výstavba textu.

Váha písemné práce v rámci celé zkoušky z českého jazyka a literatury je **1/3**.

Pro vypracování práce je vymezen čas **90 minut**, pokud není přiznáno prodloužení časového limitu. Požadavek na minimální rozsah písemné práce je minimálně **250 slov**.

Ústní zkouška:

Předmětem ústní části zkoušky jsou praktické komunikační dovednosti a přiměřená analýza a interpretace uměleckého i neuměleckého textu, a to s využitím znalostí a dovedností získaných v průběhu studia na daném typu střední školy.

Žák odevzdává učiteli ČJL **seznam 20 literárních děl** sestavený na základě kritérií pro výběr **maturitních zadání** k ústní zkoušce v termínu stanoveném prováděcím předpisem MŠMT. Žákův seznam je zároveň seznamem jeho maturitních zadání, z nichž jedno u zkoušky vylosuje. Svůj seznam je každý žák povinen zaslat na e-mailovou adresu vyučujícího učitele **do 31. března daného školního roku** pro jarní zkušební období a **do 30. června daného školního roku** pro podzimní zkušební období. Z tohoto seznamu si žák losuje jedno zadání a zkoušku koná s příslušným **pracovním listem**.

Pracovní listy vytváří učitel ČJL a Předmětová komise ČJL naší školy. Žák se s nimi seznámí až po vylosování zadání. Situace, že si dva žáci v jeden den po sobě vytáhnou stejné zadání knihy, nemůže nastat. Stejně dílo nemůže být v rámci jednoho maturitního dne vylosováno dvakrát, v daném dnu je vyřazeno a žák losuje své zadání znovu.

Po vylosování maturitního zadání dostává žák od zkušební maturitní komise pracovní list, následuje **20 minut** jeho přípravy „na potítku“. Vlastní ústní zkouška trvá **15 minut**.

Váha ústní zkoušky v rámci celé zkoušky z českého jazyka a literatury je **1/3**.

Struktura ústní zkoušky, požadavky k ústní zkoušce a kritéria hodnocení:

1. Charakteristika uměleckého textu je tvořena 3 částmi:

- I. část: téma, kompozice, literární druh a žánr;*
- II. část: vypravěč / lyrický subjekt, postavy;*
- III. část: jazykové prostředky;*
literárněhistorický kontext.

2. Literárněhistorický kontext literárního díla

3. Analýza neuměleckého textu je tvořena 2 částmi:

- I. část: porozumění textu, charakteristika komunikační situace;*
- II. část: funkčněstylové charakteristiky textu, jazykové prostředky.*

Poslední oblastí, v níž je žák hodnocen, je kritérium **výpověď v souladu s jazykovými normami a se zásadami jazykové kultury**. Hodnocení žáka v tomto kritériu je založeno na jeho výkonu v průběhu celé zkoušky.

Zadání zkoušky:

Naprosto zásadním a určujícím prvkem pro ústní zkoušku je **pracovní list**. Tvoří základ pro analýzu textu a je vlastním zadáním zkoušky, které je jednoznačně určeno názvem literárního díla – např. Josef Škvorecký: Zbabělci.

Pracovní list obsahuje:

1. výňatek z uměleckého textu;
2. výňatek z neuměleckého textu;
3. strukturu zkoušky.

Kritéria pro výběr maturitních zadání k ústní zkoušce:

Minimálně dvě díla - světová a česká literatura do konce 18. století

Minimálně tři díla – světová a česká literatura 19. století

Minimálně čtyři díla – světová literatura 20. a 21. století

Minimálně pět děl – česká literatura 20. a 21. století

Minimálně dvěma literárními díly musí být v seznamu žáka zastoupena **próza, poezie a drama**. Jeden autor může být zastoupen **maximálně dvěma díly**.

Seznam literárních děl, z něhož žák vybírá, sestavuje škola.

Minimální celkový počet nabízených literárních děl je 60, horní hranice není stanovena.

Hodnocení ústní zkoušky:

Hodnotiteli ústní zkoušky jsou učitelé českého jazyka a literatury, kteří byli proškoleni a získali osvědčení o způsobilosti k výkonu funkce hodnotitele ústní zkoušky z příslušného předmětu. Princip dvou hodnotitelů (zkoušející a přisedící) a také strukturace zkoušky, která mj. blíže specifikuje vědomosti a dovednosti ověřované v rámci ústní zkoušky, významně přispívá k objektivizaci zkoušky.

Žák je hodnocen v **7 oblastech**, ve všech může získat **maximálně 4 body**, nejvýše tedy **28 bodů** za celou zkoušku. Čas, který je věnován jednotlivým částem ústní zkoušky, by měl odpovídat jejich podílu na bodovém hodnocení ústní zkoušky. Vzhledem k zadání zkoušky, kterým je literární dílo, by analýze uměleckého textu a charakteristice literárněhistorického kontextu měly být věnovány **2/3 celkové časové dotace** (orientačně tedy 10 min) a analýze neuměleckého textu **1/3 celkové časové dotace** (orientačně tedy 5 min).

Poslední oblastí, v níž je žák hodnocen, je kritérium **výpověď v souladu s jazykovými normami a se zásadami jazykové kultury**. Hodnocení žáka v tomto kritériu je založeno na jeho výkonu v průběhu celé zkoušky, žák může být hodnocen **maximálně 4 body**.

Hodnocení maturitní zkoušky:

Didaktický test je vyhodnocován centrálně elektronickou formou.

Písemná práce a ústní zkouška jsou hodnoceny hodnotiteli jmenovanými Centrem pro zjišťování výsledků vzdělávání, kteří jsou proškolenými a certifikovanými centrálními hodnotiteli písemných prací společné části maturitní zkoušky.

Celkový bodový zisk z komplexní zkoušky z českého jazyka a literatury se vypočítá jako vážený průměr získaných procentních bodů všech **3 dílčích zkoušek**, přičemž váhy jednotlivých zkoušek (Didaktický test: Písemná práce: Ústní zkoušení) jsou **1:1:1**. Pokud žák neuspěje u komplexní zkoušky z českého jazyka a literatury, **opakuje jen tu dílčí zkoušku/y, u které neuspěl**.